

بررسی راهکارهای مواجهه با جهانی شدن در سند تحول بنیادین آموزش و پرورش جمهوری اسلامی ایران

ابراهیم شیخ بهائی^۱
جهانبخش رحمانی^{*۲}
زهره سعادت‌مند^۳

10.22034/ir.2022.368035.2288

۲۹۷

چکیده

جهانی شدن در قلمروهای موضوعی سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی فرصت‌ها و چالش‌های گوناگونی برای جوامع مختلف ایجاد می‌کند، در این راستا آموزش و پرورش بهینه در مقیاس ملی در ایران با توجه به روند جهانی شدن الزامات خاصی می‌طلبد. این مقاله با هدف بررسی راهکارهای مواجهه با جهانی شدن در سند تحول بنیادین به روش کیفی - اکتشافی انجام شده است. نمونه تحقیق نظریه‌های جهانی شدن و چالش‌های آموزش و پرورش بود. تحلیل داده‌ها به روش (کدگذاری باز، محوری و انتخابی) بود. نتایج نشان داد با توجه به مولفه‌های جهانی شدن (ظهور اقتصاد دانش محور، تبادل فناوری، مشارکت اجتماعی، یکسان‌سازی فرهنگی، تغییر پذیری زیر ساخت‌ها)، چالش‌های ایران در این باره (مشکل ساختاری، مشکل تدوین اهداف و برنامه‌ها، مشکل اجرایی) می‌باشند. پس نتیجه نشان می‌دهد با توجه به گذر بازده زمانی زیادی از جهانی شدن هنوز آموزش و پرورش نتوانسته به طور شایسته با جهانی شدن همگام شود و از مزایای جهانی شدن در مسیر پیشبرد اهداف کلان آموزشی بهره‌مند گردد.

واژگان کلیدی: چالش، آموزش و پرورش، جهانی شدن، سند تحول بنیادین

فصلنامه

پژوهش‌های

روابط بین‌الملل،

دوره (سال) ۱۱،

شماره ۳، پیاپی ۴۲،

پاییز ۱۴۰۰

صفحات: ۲۹۷-۳۱۰

۱. دانشجوی دکتری فلسفه تعلیم و تربیت، واحد اصفهان (خوراسگان)، دانشگاه آزاد اسلامی، اصفهان، ایران
۲. استادیار، گروه علوم تربیتی، واحد اصفهان (خوراسگان)، دانشگاه آزاد اسلامی، اصفهان، ایران (نویسنده مسئول)
۳. دانشیار، گروه علوم تربیتی، واحد اصفهان (خوراسگان)، دانشگاه آزاد اسلامی، اصفهان، ایران.

* rahmani@khuisf.ac.ir

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۹/۲۸

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۳/۱۸

مقدمه

جهانی شدن به عنوان یک پروسه و تمایل خود به خود تاریخ جهت یکپارچه سازی عینیت ها، ذهنیت ها و کثرت ها می دانند. کما اینکه برای جهانی شدن تعاریف بسیار زیادی وجود دارد طبق تعریفی از کمیته بین الملل (۱۹۹۵) جهانی شدن یعنی در هم آمیختن اقتصاد، جامعه شناسی، سیاست، فرهنگ و رفتار به واسطه کنار گذاشتن مرزها، یوستگی ملی و اقدام از سوی دولت ها می باشد (چامسکی: ۱۷۱: نقل از کیانی و صادقی گوغری، ۱۳۹۷: ۳۰۸). در حقیقت جهانی شدن مفهومی ذهنی است که باید گفت واقعیت بیرونی خاصی را شامل نمی شود، بلکه روند کلان جهانی شدن منجر به استناد به این مفهوم شده است (پیری و میرزایی، ۱۳۹۶: ۴۴). تغییرات در سیاست های مرتبط به نظام آموزشی اولین بار توسط میشل فوکو در اثر مهم ایشان مراقبت و تنبیه مورد توجه قرار گرفت. وی دموکراتیک شدن آموزش و پرورش را در سایه دموکراسی مطرح نمود. با ورود جهان به هزاره سوم، عنصر مدیریت آموزش و نظام آموزش و پرورش از اهرم های توسعه جامعه بشری در مواجهه با جهانی شدن نیازمند تربیت افرادی که توانمندی درک چارچوب های جدید و همسو با جهانی شدن را داشته باشند احساس شد (جهانیان و محجوبی، ۱۳۹۰: ۱۹۰).

جهانی شدن در آموزش و پرورش مرزهای سنتی را از میان برداشته و نیازمند تعریفی نو برای آموزش است. به طور مثال از میان رفتن مرزهای دولت های ملی و فرهنگ ملی، از بین رفتن مرز مدرسه و جامعه محلی، از بین رفتن مرز بین آموزش و کار، مرز بین آموزش رسمی و غیر رسمی و امثالهم. این امر منجر به چالش در آموزش و پرورش شده و جهت انطباق با تغییرات بوجود آمده برنامه ریزان و مربیان نظام آموزشی بایستی گام هایی فوری و متهورانه برای تجدید نظر در تمامی جنبه ها در آموزش و پرورش برداشته شود در صورت غفلت از این مسئله نوعی سلب مسئولیت در قبال استعداد های رو به رشد کشور به نفع جهانی سازی و جریانی متولی ان است (جباری و آسوده، ۱۳۹۵: ۲). از طرفی آموزش و پرورش اصلی بنیادین و از ارکان پیشرفت در هر جامعه محسوب می شود که عدم توجه به ان خسارات جبران ناپذیری به بار می آورد. مهمترین عامل در مسیر رشد یا انحطاط جوامع آموزش و پرورش است موضوعی که تجربه

عینی در طول حیات تاریخی آن را نشان داده است. به طور قطع به یقین جوامع پیشرفته از سیستم آموزشی پیشرفته و مدرن برخوردار هستند و این سیستم پیشرفته در جنبه های سیاسی، اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی، مذهبی و اخلاقی موثر می باشد (قنبری و گودرزی، ۱۳۹۲: ۴).

همچنین با دسترسی دانش آموزان به اینترنت و اثر پذیری از فرهنگ جهانی و غیر بومی از قدرت نفوذ معلم در آموزش کاسته شده است. از این رو آموزش و پرورش در عصر جهانی شدن ناگزیر است کارکردهای نوین متناسب با روح زمانه برای خود در نظر گیرد. برگزیدن و دست پیدا کردن به کارکردهای جدید مستلزم نگاهی نو به نظام آموزش و پرورش است (معدولی بهبهانی و حیدری، ۱۳۹۷: ۳). از سویی دیگر مهمترین چالشهای آموزش و پرورش در مدارس بخصوص در مدارس که زبان مادری با زمان رسمی همخوان نیست، توان رمزگشایی دانش آموز از سخنرای های آموزگار و محتوای کتب درسی در سطح پایینی قرار دارد. لذا ساختار جهانی شدن و دست یابی به تکنولوژی جدید در مدارس امکان رمز گذاری و رمزگشایی بر مبنای برنامه ها و محتوای کتب درسی را برای فراگیر آسانتر می کند. از این رو بستر سازی اینترنت در مدارس ضروری به نظر می رسد (خلخالی، ۱۳۹۹: ۵).

همچنین محمد زاده صدیق (۱۳۹۹: ۷) بیان می کند بعد از گذشت حدود بیست سال از جهانی شدن منابع انسانی و آموزشی آشنایی چندانی با بهره گیری از اینترنت و چگونگی کاربست درست آن ندارند. در همین زمینه اربابیان (۱۳۹۹: ۱۹). نخستین چالش آموزش و پرورش در راستای جهانی شدن را در نبود زیر ساختها و آموزش مجازی آنلاین در مدارس می داند. نداشتن سیستم اینترنتی در کلاسها، نداشتن گوش های تلفن مناسب جهت بهره گیری مناسب از فضای جهانی شدن آموزگاران و متاسفانه برخی زیر ساختها و نرم افزارهای از طرف مراکز غیر دولتی و خصوصی پشتیبانی و به صورت قوی عملگرا نبودند و چالش دیگر عدم توان معلم در صحت آموزش و ضریب خطای بالای معلمان در بهره گیری از فضای مجازی بود. همچنین آگاهی نداشتن معلمان از استفاده از ابزارهای جهانی شدن یا عدم تسلط کافی بر آن از چالشهایی است که منجر به بر ناهمسانی در آموزش شده است.

در زمینه آموزش و پرورش، چالش‌ها، مشکلات مرتبط به جهانی شدن مطالعات متعددی انجام شده است که به نقش جهانی شدن در اهداف برنامه درسی، چالش‌های، حرفه معلمی و مسائلی از این دست پرداخته شده است:

خلخالی (۱۳۹۹) در مقاله پیش روی مدرسه و آینده آموزش در زمینه چالش‌های حال حاضر در مدارس ایران عدم دست‌یابی به شبکه‌های دانایی و مدارس دانایی بینان را مطرح می‌نماید. علی و طاهر^۱ (۲۰۰۹) در تحقیقی با عنوان اصلاح آموزش در پاکستان نتایج تحقیق‌شان نشان داد تمرکز زدایی و عدالت محوری دو عامل مهم در اصلاح آموزش در عصر جهانی شدن در آموزش پاکستان می‌باشد.

لوپز و کامبوتو^۲ (۲۰۱۱) در تحقیقی با عنوان آموزش چندفرهنگی در عصر درونی سازی جهانی شدن دیدگاه‌های چندفرهنگی نتایج نشان داد تفکر و اندیشه مدیریتی مبتنی بر جهانی شدن و عامل مهم در آموزش چندفرهنگی در عصر جهانی شدن می‌باشد.

بایبل و کارابا جال^۳ (۲۰۱۱) در تحقیقی با عنوان پیامدهای جهانی شدن برای آموزش از راه دور در ایالات متحده نتایج نشان داد تغییرات سیاسی، اجتماعی، اقتصادی، ایدئولوژیکی و توسعه شهروند جهانی؛ گسترش آموزش عالی مجازی و آموزش از راه دور را ممکن می‌سازد.

شون وینگ^۴ (۲۰۱۲) تحقیق با عنوان بازاندیشی در ماموریت بین‌المللی سازی بالاتر آموزش در منطقه آسیا و اقیانوسیه نتایج نشان داد جهت توسعه برنامه درسی دانشگاه‌ها در راستای محتوای بین‌المللی آموزش و تربیت شهروندان جهانی بازاندیشی در آموزش در آسیا و اقیانوسیه ضروری است.

با توجه به پیشینه پژوهش بیان شده در زمینه آموزش و پرورش و اثرات جهانی شدن، با روند زمان طولانی از جهانی شدن که کشورهای توسعه یافته در مسیر بهره‌وری از امکاناتی برتر هستند، در کشور مسئله جهانی شدن و اثرات آن هنوز چالش‌هایی برای نظام آموزشی دارد که نیازمند توجه بیشتر به این چالش‌ها جهت پیشبرد اهداف کلان

¹ Ali & Tahir

² Lopez, V. & Kambutu

³ Bousil, O. & Carabajal

⁴ Shun Wing

است، مسئله قابل تامل در این تحقیقین سوال است: چالش های پیش روی آموزش و پرورش در ارتباط با پدیده ی جهانی شدن چیست؟

روش شناسی

این پژوهش از نوع روش کیفی - اکتشافی بود. جامعه آماری شامل نظریه های جهانی شدن و مطالعات داخلی در زمینه چالش های آموزش و پرورش بدین منظور با روش نمونه گیری موارد عادی که یکی از انواع نمونه گیری مبتنی بر هدف است، نظریه های (رونالدرابرتسون، باری اکسفورد، وبر، مارکس، نگرش لیبرالیستی، سیمون، اگوست کنت، دورکیم، آدام گیدنز، کیت نش، نگرش رئالیس، آنتولی مک گرو، نگرش مارکیستی، والرشتاین) در زمینه جهانی شدن و مطالعات (در سال ۱۳۸۱، ۱۳۹۲، ۱۳۹۴، ۱۳۹۵) در زمینه چالش های آموزش و پرورش نمونه در نظر گرفته شد. جهت تحلیل مصاحبه ها از روش کدگذاری موضوعی که شامل کدگذاری باز، محوری و انتخابی است، استفاده شد.

جهت بیان چالش های پیش روی آموزش و پرورش به استخراج مفاهیم جهانی شدن و چالش های آموزش و پرورش در مواجهه با جهانی شدن پرداخته شد تا با استخراج آن ها در همین راستا بتوان چالشها را شناسایی نمود.

تجزیه و تحلیل داده ها با سه رویه کدگذاری باز، محوری و انتخابی انجام شده است. روال کلی کار بدین صورت بود که بعد از بررسی نظریه ها با استفاده از کد گذاری باز مفاهیم عمومی تشکیل شده و در مراحل بعد مفاهیم بدست آمده سطح بندی شده و از دل آنها مقولات اصلی تحقیق به دست آمده اند. در ادامه فرایند کار در هر مرحله ذکر شده است. فرایند کدگذاری موضوعی:

جدول (۱): کد گذاری باز مفاهیم نظریه های جهانی شدن

خلاصه نظریه سیمون (نقل از مارتین، ۱۳۸۰)	خلاصه نظریه اگوست کنت (نقل از مارتین، ۱۳۸۰)	خلاصه نظریه دورکیم (نقل از شیرودی، ۱۳۸۳)	خلاصه نظریه وبر (نقل از شیروودی، ۱۳۸۳)
همگون سازی جهانی، همگرایی جهانی، صنعتی شدن فرا مرزی، جهان شمول فرهنگ غرب، وحدت فرهنگی، وحدت اجتماعی، فرهنگ گریزی قومی، فرهنگ گریزی ملی، جدایی از فرهنگ بومی، یکپارچگی فرهنگی	همبستگی جهانی، همگونی جهانی، تشکیل جامعه جهانی، تشکیل اجتماع جهانی، تشکیل جامعه انسانی واحد، ایجاد فرهنگ جهانی، ارزش های یکسان جهانی، سیستم اقتصادی جهانی، پدید آمدن الگوهای قدرت سیاسی واحد	نوسازی اجتماعی، کمرنگ شدن بنیادهای سنتی، فروپاشی نظام های اجتماعی سنتی، حرکت به سوی همگونی جهانی، تزلزل آداب و سنن، تزلزل فرهنگ های بومی، وابستگی فرهنگ ها فرد به نظام جهانی، برچیدگی محدود مرزها و سنت ها، محو شدن سنت های کمین، محو شدن ملیت و قومیت ها، به وجود آمدن نوسازی، انفلاک ساختاری، یکسان سازی جوامع بشری	نوسازی عقلانی، تجدد گرایی عقلانی، پیشرفت فناوری، تعاملات جمعی، کاهش روابط شخصی، اهمیت تخصص، نیاز کنترل فنی بر طبیعت، نیاز کنترل فنی بر اجتماعات، تخصص فنی

جدول (۲): کد گذاری باز مفاهیم نظریه های جهانی شدن

خلاصه نظریه مارکس (نقل از شیرودی، ۱۳۸۳)	خلاصه نظریه نگرش لیبرالیستی (نقل از رهدار، ۱۳۸۱)	خلاصه نظریه مارکس (نقل از شیرودی، ۱۳۸۳)
گسترش طلبی سرمایه داری، یافتن مواد خام، یافتن بازار تولید، توسعه سرمایه داری خارج از محدوده مرزها، انباشت سرمایه، حفظ ارزش سرمایه داری، ترویج گسترش مصرف گرایی، جهانی شدن در پی سرمایه داری، سرمایه داری عامل جهانی شدن	جهانی شدن شالوده لیبرالیستی، تکنولوژی شالوده نظام لیبرالیستی، انقلاب شالوده نظام لیبرالیستی، پیشرفت شالوده نظام لیبرالیستی، تحولات اقتصادی عامل ارتباطات جهانی، انقلاب عامل ارتباطات جهانی، همه گیری اقتصادی، گسترش روابط اجتماعی، توسعه روابط اقتصادی، تحقق عدالت اجتماعی، دسترسی آسان تر به منافع، بشری دسترسی آسان تر به نیازهای مشترک بشری، ارتباطات و همسانی جهانی	حرکت به سمت سیستم اقتصادی، جنبش اقتصادی، افزایش درخواست منابع انرژی، افزایش نیاز به بازار فروش، سرمایه داری عامل جهانی شدن، فرهنگ ابزار اقتصاد، فرهنگ ابزار قدرت، سرمایه داری تعیین کننده فرهنگ، سرمایه داری عامل قدرت جهانی

جدول (۳): کد گذاری باز مفاهیم نظریه های جهانی شدن

خلاصه نظریه والرشستاین(نقل از مجرد، ۱۳۸۱)	خلاصه نظریه نگرش رئالیس(نقل از قوام، ۱۳۷۸)	خلاصه نظریه آنتولی مک گرو(نقل از آرنولد، ۱۳۸۱)
تحول سرمایه داری، تغییر سیاست های جهانی، تغییر کیفیت سیاست ها، ایجاد تقسیم کار، ضمانت نظام اجتماعی به دلیل وابستگی، انسجام و وابستگی، تقسیم کار عامل نظام اجتماعی منسجم، نظام های امپراطوری تعیین کننده فرهنگ، سایه امپراطوری ها بر قومیت و فرهنگ، سرمایه داری قطب اقتصاد دنیا، افزایش درخواست مواد خام، نظام های کوچک بازار فروش، نظام های کوچک تهیه کننده مواد خام، همه گیری اقتصادی، همه گیری فرهنگی، همه گیری سیاسی، تجربه جهانی شدن	کمرنگ شدن تعلیل بین المللی، رونق تعلیل جهانی، رونق روابط جوامع، فرا ارتباطات جهانی، شبکه های ارتباطی بین قاره ای، یکپارچگی جهانی، یکپارچگی سیاسی، یکپارچگی بین المللی، نفوذ منطق سیاسی قدرتمندان، ریاست سیاسی قدرت ها بر دنیا، شبکه های رسانه ای عامل یکسان سازی فرهنگی، ایجاد فرهنگ توده ای، ایجاد فرهنگ جهانی واحد، فناوری پایه جهانی شدن، تثبیت دهکده جهانی، تشکیل گروه بدون مرز، وحدت خانواده های جهانی	افزایش ارتباطات، تعاملات گسترده، عامل بین فردی در سطح جهانی، فعالیت های اقتصادی جهانی، فعالیت های سیاسی جهانی، فعالیت های اجتماعی جهانی، از بین رفتن فاصله ها بین مرزها، ارتباطات خارج از مرزها، کمرنگ شدن خود مختاری، کمرنگ شدن استقلال طلبی، ارتباطات جهانی، تبادلات جهانی

۳۰۳

بررسی راهکارهای مواجهه با جهانی شدن در سند تحول بنیادین آموزش و پرورش جمهوری اسلامی ایران

جدول (۴): کد گذاری باز مفاهیم نظریه های جهانی شدن

خلاصه نظریه رونالدرابرتسون(نقل از بولایت، ۱۳۸۰)	خلاصه نظریه باری اکسفورد(نقل از واترز، ۱۳۷۸)	خلاصه نظریه مارشین آلبرو(آلبرو، ۱۳۸۰)
اثر فرهنگ جهانی برملت ها، تثبیت فرهنگ جهانی، تراکم جهانی، شکل گیری کلیت جهانی، هم وابستگی جهانی، تقابل واقعی در جهان، یکپارچگی جهانی، کم شدن موانع، کم شدن فواصل، کم شدن تفاوت ها، فشرده گی عینی، تأثیر فناوری بر پیشرفت، ابزارهای پیشرفت ارتباطات، ابزارهای پیشرفته اطلاعاتی، پیشرفت علم، انقلاب در پیشرفت، پدیدآوری نو آوری، نوآوری حاصل از سرمایه داری، حرکت به سوی جهانی شدن، وابستگی دولت ها در دنیا، وابستگی نهادها در سطح بین المللی،	نظام واحد جهانی، ویژگی های واحد در کل دنیا، همبستگی بیشتر بین بخش های دنیا، وابستگی بین بخش های دنیا، عدم امکان مقاومت کثرت گرایی، عدم امکان محدودیت گروهی های خاص، بی اثر	پایان مرزیت، آغاز جهانی شدن، جهانی شدن عینی، تجربه عینی جهانی شدن، عنصر ضد جهانی عامل جهانی شدن، تحول همه جانبه، تحول در زندگی بشریت، دگرگونی در عصر جدید، روایت عظیم تر از تغییر، تحولاتی وسیع تر از زندگی بشری

کاهش تمایز قویی، کاهش تمایز ملی، کاهش تمایز طبقاتی، گسترش رشد فهم در مرزهای مختلف	مقاومت در برابر جهانی شدن
---	---------------------------

جدول (۵): کد گذاری باز مفاهیم نظریه های جهانی شدن

خلاصه نظریه گیدنز (گیدنز، ۱۳۷۹)	خلاصه نظریه کیت نش (نش، ۱۳۸۱)
<p>به هم خوردن نظم فضا و زمان، یکی شدن فرهنگ ها، یکی شدن جنبه های اجتماعی، تغییر روند گذشته مسیر جهانی شدن، روند رشد عقل گرایی، بهره بری از جزگرایی، بهره بری از سنت، غیر قابل کنترل شدن جهان، پدید آمدن نوگرایی، پدید آمدن دگرگونی، رشد سرمایه داری، رشد تولید کالا، روند مصرف گرایی، وابستگی عمیق در سطح محل تا فرا جهانی، افزایش روابط اجتماعی، افزایش روند ارتباطات زمان و مکان، گسترش بازارهای جهانی، تغییرات جهانی، اقتصاد الکترونیک، یکپارچگی اجتماعی، یکپارچگی فرهنگی، اختراعات گسترده، گسترش تجدد، دسترسی سریع به اطلاعات، روند تخصصی شدن دنیا، پیشرفت در منابع علمی، ایجاد شرکت های چند ملیتی، نوگرایی، فرایند تک بعدی، همگرای جهانی، وحدت جهانی</p>	<p>تغییرات سرمایه داری، تجارت چند ملیتی، تجارت کالا در سطح جهانی، محو شدن مرزهای کشورها، فرامحوری فعالیت ها، تخریب محیط زیست، آلودگی های جهانی، ارتباطات جهانی، تعاملات جهانی، گسترش تعامل فرهنگی، دسترسی سریع به اطلاعات، گسترش فرامرزی، غیر قابل کنترلی اطلاعات، یکپارچگی فرهنگی، غربی شدن فرهنگ دنیا، پیوستگی فرهنگی</p>

۳۰۴

پژوهش‌های بین‌المللی
روابط بین‌الملل

فصلنامه

پژوهش‌های

روابط بین‌الملل،

دوره (سال) ۱۱،

شماره ۳، پیاپی

۴۲، پاییز ۱۴۰۰

جدول فرایند کد گذاری محوری (۶) مفاهیم ساده شده در دسته های هم مفهوم

مفاهیم	مؤلفه	تم اصلی
صنعتی شدن فراورزی - حفظ ارزش سرمایه داری - انباشت سرمایه - ترویج مصرف گرایی - جنبش اقتصادی	ظهور اقتصاد دانش محور	جهانی شدن
فرا ارتباطات جهانی - شبکه های ارتباطی بین قاره ای - تعاملات گسترده - پیشرفت علم - ابزارهای پیشرفت اطلاعات	تبادل فناوری	
وحدت اجتماعی - تشکیل اجتماع جهانی واحد - نوسازی اجتماعی - تعاملات جمعی - تحقق عدالت اجتماعی - انسجام و وابستگی	مشارکت اجتماعی	
همگرایی و همگون سازی - وحدت فرهنگی - فرهنگ گریزی - تثبیت فرهنگ جهانی - کم شدن تفاوت ها - فرایند تک بعدی - گسترش تعامل فرهنگی	یکسان سازی فرهنگی	
پدید آمدن نوسازی - انفلاک ساختاری - نوسازی عقلانی - تخصص فن - پایان صدرنیته - دگرگونی در عصر جدید	تغییرپذیری زیرساخت ها	

۳۰۵

بررسی راهکارهای
مواجهه با جهانی
شدن در سند تحول
بنیادین آموزش و
پرورش جمهوری
اسلامی ایران

شکل فرایند کد گذاری انتخابی (۱) مؤلفه های جهانی شدن

نتایج چند مطالعه در مورد چالش های آموزش و پرورش در ارتباط با پدیده جهانی شدن

چالش ها	خلاصه نتایج	نویسنده مقاله
۱- چالش زیر ساخت ها ۲- چالش برنامه ریزی و تدوین اهداف ۳- چالش اجرایی	زیر ساخت ها، مدیریت تغییر، تمرکز دایی، عدم فناوری محوری، مهارت محوری، نخبه گریزی	دنیایی دیسج و مهاجری نیکی (۱۳۹۲)
	فرهنگ جهانی، الگوی جهانی، نسخ فرهنگ بومی	استعلاجی و حسین زاده (۱۳۹۲)
	تحول گریزی، فرهنگ گریزی	قنبری و گودرزی (۱۳۹۲)
	مدارس دولتی محور، عدم تمرکز زادی، برنامه درسی تئوری محور، فرهنگ گریزی، برنامه درسی موضوع محور، مصرف گرایی، توزیع ناعادلانه دانش،	طوسی (۱۳۹۲)
	فاصله داشتن با شهروند جهانی، زیرساخت ها	کدیور (۱۳۸۱)
	مشکلات درون آموزشی، مشکلات محیطی	کریم زاده و همکاران، (۱۳۹۴)
	هویت جهانی، خانواده جهانی، زندگی غربی، دینگریزی، اخلاق گریزی،	نظری ولنی و همکاران (۱۳۹۵)
	دهکده جهانی، سرعت نشر انواع اطلاعات، ارزش گریزی، بی سوادی مدرن، آموزش ناهمسان، ناهمخوانی ذهن با عینیات برنامه درسی، تسلط نداشتن به زبان بین المللی،	جباری و آسوده (۱۳۹۵)
	ناهمسانی با پیشرفت تکنولوژی، مشکلات اشتغال بر مبنای نیاز روز، نابرابری اجتماعی، تک فرهنگی جهانی، فقدان نظریه جامع جهت اصلاح برنامه های تربیتی، مشکل اجرایی، فقدان پژوهشهای تربیتی، کمی دانش فنی و کاربردی، ضعف در تثبیت فرهنگ بومی، عدم ضمانت در برنامه های اجرایی	قنبری طلب (۱۳۹۴)

۳۰۶

فصلنامه

پژوهش‌های

روابط بین الملل،

دوره (سال) ۱۱،

شماره ۳، پایانی

۴۲، پاییز ۱۴۰۰

جدول (۷): مطالعات در زمینه چالش های آموزش و پرورش

نتیجه گیری

این تحقیق با بررسی چالش های پیش روی آموزش و پرورش در ارتباط با پدیده ی جهانی شدن، نتایج تحلیل محتوای در مورد جهانی شدن بر پایه مفاهیم حاصل از نظریه ها می توان مولفه های جهانی شدن را اینگونه بیان نمود: ظهور اقتصاد دانش محور، تبادل فناوری، مشارکت اجتماعی، یکسان سازی فرهنگی، تغییر پذیری زیر ساختها با توجه به مولفه های جهانی شدن تمام ابعاد فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی و سیاسی کشورها جهت همگام شدن با جهانی سازی نیازمند آموزش و پرورش در جهت مدیریت درست برای رسیدن به اهداف بلند مدت و با ثبات است. به طوری که اقتصاد دانش محور نیازمند آموزش تخصصی در زمینه های لازم اقتصادی، تبادل فناوری نیازمند توجه به زیر ساختها جهت امکان ارتباط اسان و مطلوب می باشد. همچنین مشارکت اجتماعی از طریق اینترنت و بر مبنای سیاستهای کلان کشورهای ذی نفع در فضای مجازی جولان می دهد که این مشارکت از طریق نظام آموزشی مشارکتی تثبیت می گردد همچنین یکسان سازی رهنمای آموزش و پرورش در سنین ابتدایی با آموزشهای مجازی در سطح دنیا در سنین رشد از طریق آموزشهای مجازی و آنلاین نهانیه و به عنوان فرهنگی ثابت و بدون تغییر در نسلهای پیش رو نهادینه می گردد.

از سوی از سویی چالش های آموزش و پرورش شامل: چالش در زیر ساخت ها، چالش اجرایی، چالش در برنامه ریزی و تدوین اهداف لذا با توجه به اینکه نظام آموزش و پرورش کشور هنوز بعد از گذر چند دهه از جهانی شدن مشکلات زیر ساختی، مشکل در تدوین اهداف و مشکلات اجرایی را از دولتی به دولتی دیگر منتقل و راهکاری اساس که حل و فصل کننده این چالش ها باشد عرضه نشده است. نتایج تحقیقات علی و طاهر^۱ (۲۰۰۹) نتایج تحقیق آنها بر تمرکز زدایی و عدالت محوری در راستای جهانی شدن لوپز و کامبوتو^۲ (۲۰۱۱) دو عامل مهم در آموزش و پرورش در راستای جهانی شدن تفکر و اندیشه مدیریتی مبتنی بر جهانی شدن، بایبل و کارابا جال^۳ (۲۰۱۱) جهانی شدن منجر به تغییرات سیاسی، اجتماعی، اقتصادی، ایدئولوژیکی و توسعه شهروند جهانی؛

¹ Ali & Tahir

² Lopez, V. & Kambutu

³ Boubasil, O. & Carabajal

شون وینگ^۱ (۲۰۱۲) توسعه برنامه درسی دانشگاهها در راستای محتوای بین‌المللی آموزش و تربیت شهروندان جهانی همسو با تحقیق حاضر بود. کما اینکه تحول در ساختار آموزش و پرورش تحت تأثیر عوامل عینی جهان جهانی شده و شکل‌گیری صلاحیت‌ها به عنوان بستر جهانی آموزشی نوآورانه است که آموزش جهانی جدید با توجه به طرفداران آن‌ها ساخته خواهد شد. بنابراین آموزش و پرورش نیازاست، درصدد رفع مشکلات زیرساخت‌ها، تدوین اهداف و اجرایی با توجه به مولفه‌های جهانی شدن برآید. از این رو پیشنهاد می‌شود: آموزش و پرورش با هزینه نمودن در سطح کلان ابتدا باید از آموزش پایه درصدد تجهیز نمودن تمام مدارس به سیستم‌های آموزشی روز دنیا و اینترنت برآید، آموزش عالی بر مبنای نیاز روز کشور و فرزندان این سرزمین به تناسب محتوای کتب متخصصین زبده تربیت و در اختیار آموزش و پرورش قرار دهد دست اندرکاران برنامه ریزی و تدوین برنامه‌های نظام آموزشی بر حسب جهانی شدن و نیازهای مبرم کشور برنامه‌های آموزش و پرورش را تدوین کنند. در امور اجرایی نسبت به اجرایی شدن اهداف سماجت بیشتری انجام شود، چرا که هنوز در کشور اقتصاد بر مبنای منابع طبیعی است نه بر مبنای نیروی انسانی متخصص، مشارکت اجتماعی به دلیل ضعف در زبان بین‌المللی در حد مطلوب نیست، تبادل فناوری در امور آموزشی در نظام آموزشی در جریان تدریس و یادهی - یادگیری کاربردی اندک دارد، تغییرپذیری زیرساختها بر مبنای نیاز جهانی شدن تغییر نکرده و تنها در این بین کشور از یکسان سازی فرهنگی جهانی شدن بهره برده که هیچ به نفع نسلهای آینده که پیرو معنویت و ارزشهای مختص خود هستند نیست. پس نیاز است جهت مواجهه با جهانی شدن با رفع مشکل در زیرساخت‌ها، اهداف و برنامه‌ها و امور اجرایی بتوان در همسو با پدیده جهانی شدن موثر بود.

---

^۱ Shun Wing

منابع

استعلامی، علیرضا، حسین زاده، نعمت. (۱۳۹۲). چالش های پدیده جهانی شدن در کشورهای در حال توسعه با تاکید بر ایران، فصلنامه جغرافیایی سرزمین، سال ۱۰، ش ۳۸، تابستان. اربابیان، زهرا. (۱۳۹۹). کلاس های خالی، معلم های شبانه روزی، رشد مدیریت مدرسه، دوره ۱۹، شماره ۱، پاییز.

آرنولد، لوتوس (۱۳۸۱). جهانی سازی مسابقات بدون بازنده، روزنامه همشهری، ۱۳ خرداد آبرو، مارتین (۱۳۸۰). عصر جهانی، ترجمه نادر سالارزاده، انتشارات آزاداندیشان، تهران. پیری، داریوش، میرزایی، نوشین (۱۳۹۶). جهانی شدن و تاثیرات سیاسی آن در ایران، فصلنامه تخصصی علوم سیاسی، سال سیزدهم، شماره سی و هشتم، بهار، ص ۴۳-۶۴.

جباری، کامران، آسوده، نجیب الله. (۱۳۹۵). آموزش و پرورش در عصر جهانی شدن، چالش ها و راهبردهای مواجهه با آن، کنفرانس ملی دانش و فناوری روانشناسی، علوم تربیتی و جامع شناسی ایران،

جهانیان، خسرو، محجوبی، ستاره. (۱۳۹۰). سیاست های آموزش و پرورش در عصر جهانی شدن، فصلنامه تخصصی علوم سیاسی، شماره شانزدهم، پاییز.

خلخال، علی. (۱۳۹۹). چالش های پیش روی مدرسه و آینده آموزش، رشد مدیریت مدرسه، دوره ۱۹، شماره ۱، پاییز.

دنیایی دیزج، مریم، مهاجری نیاکی، سحر. (۱۳۹۲). آموزش و پرورش در عصر جهانی شدن، اولین همایش مجازی ره آوران آموزش، ۲۸ اردیبهشت.

رهدار، احمد (۱۳۸۱). جهانی شدن و خروج از تاریخ، مجله پگاه، شماره ۲۶، ۸۸ بهمن.

صبوری خسرو شاهی، حبیب (۱۳۸۴). بررسی تأثیر جهانی شدن بر آموزش و پرورش ایران، گزارشی از شورای عالی انقلاب فرهنگی.

طوسی، طلعت. (۱۳۹۲). بررسی مبانی نظری جهانی شدن و اثرات آن بر اهداف کلی برنامه درسی نظام آموزش و پرورش ایران، دانشگاه شهید چمران، دانشکده علوم تربیتی اهواز.

قنبری طلب، محمد. (۱۳۹۴). چالش های ناشی از جهانی شدن بر آموزش و پرورش، دومین همایش علمی پژوهشی علوم تربیتی و روانشناسی آسیب های اجتماعی و فرهنگی ایران، حکمت مرتضوی.

قنبری، نسرين، گودرزی، رضا (۱۳۹۲). نقش جهانی شدن در آموزش و پرورش، اولین همایش مجازی ره آوران آموزش، ۲۸ اردیبهشت.

قوام، مهدی (۱۳۷۸). جهانی سازی بد نیست، ترجمان اقتصادی، شماره ۱۱، ۱۶ شهریور کدیور، پروین. (۱۳۸۱). جهانی شدن و تعلیم و تربیت، پژوهشکده تعلیم و تربیت، بهار.

کریم زاده، عنایت، ظفری نژاد، عدل، اکرامی، زهرا. (۱۳۹۴). چالش‌های پیشروی تحول در آموزش و پرورش (ایران)، دومین کنفرانس بین‌المللی علوم رفتاری و مطالعات اجتماعی، استانبول ترکیه، ۲۸ اسفند.

کیانی، سورنا، صادقی گوغری، سعید. (۱۳۹۷). جهانی شدن مبتنی بر نظریه‌های فرهنگی اسلام و غرب، فصلنامه مطالعات دفاعی استراتژیک، سال هفدهم، شماره ۶۷، تابستان، ص ۹۰۳-۹۲.

گیدنز، آنتونی (۱۳۷۹). جهان رها شده، ترجمه علی اصغر سعیدی و یوسف حاجی عبدالوهاب، انتشارات علم و ادب، تهران.

مارتین، پیتر (۱۳۸۰). دفاع اخلاقی از جهانی شدن، بورس، شماره ۲۵، تیر.

مذنبی، محمد صالح (۱۳۹۲). تبیین عوامل و زمینه‌های چالش برانگیز در تحقق (اجرایی شدن) سند ملی آموزش و پرورش جمهوری اسلامی ایران (با نگاهی به راهکارها). تهران: دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی، دانشکده علوم تربیتی.

محمد زاده صدیق، اندلدار. (۱۳۹۹). تبعات و چالش‌های کرونا و آمادگی مدارس در مواجهه با بجران، رشد مدیریت مدرسه، دوره ۱۹، ش ۱، پاییز.

معدولی بهبهانی، ماندانا، حیدری، الهام. (۱۳۹۷). جهانی شدن و تحول در آموزش و پرورش، رشد آموزش فیزیک، دوره ۳۳، ش ۳، بهار.

نش، کیت (۱۳۸۱). جامعه‌شناسی سیاسی معاصر، ترجمه محمدتقی افروز، انتشارات کویر، تهران.

نظری ولنی، لاله، احمدی ارکمی، ابوطالب، عباسی، اسدالله. (۱۳۹۵). تحلیل چالش‌های فراروری آموزش و پرورش در عصر جهانی شدن با استفاده از مدل وادرن. کنفرانس بین‌المللی روانشناسی، علوم تربیتی و رفتاری، ۲۲ و ۲۳ تیرماه، تهران.

واترز، مالکوم (۱۳۷۸). جهانی شدن، ترجمه اسماعیل مردانی گیوی و سیاوش مریدی، سازمان مدیریت صنعتی.

Ali, S. & Tahir, M. S. (2009). Reforming education in Pakistan tracing global links. *Journal of Research and Reflections in Education*, 3(15), 1-16.

Boubsil, O. & Carabajal, K. (2011). Implications of globalization for distance education in the United States. *Journal of Distance Education*, 25(1), 699-712.

Lopez, V. & Kambutu, J. (2011). Multicultural education within the era of internalization and globalization. *Multicultural perspectives*, 13(1), 3-4.

Shun Wing, N. G. (2012). Rethinking the mission of internationalization of higher education in the asia-pacific region. *Journal of Comparative and International Education*, 42(3), 439-459.